

CAPITOLUL II

*Amintiri despre
Petre Brâncuși*

Amintiri despre Petre Brâncuși

Am avut cinstea să fiu membru al Senatului Conservatorului Ciprian Porumbescu în perioada în care la conducerea institutului s-a aflat, în calitate de rector, prof. univ. dr. Petre Brâncuși.

Într-o perioadă foarte grea, plină de frământări pentru întreg sistemul de învățământ superior, inclusiv cel artistic, în care contestările din toate direcțiile și în toate deciziile luate erau la ordinea zilei, maestrul a făcut față cu demnitate și stoicism tuturor situațiilor tensionate .

Decizia Ministerului Învățământului, ca for superior, de a micșora numărul de locuri la admitere sub limita necesară, l-a întristat, dar nu s-a dat bătut.

Data fiind situația creată, rectorul Petre Brâncuși a propus senatului schimbarea programelor de admitere și a modului de desfășurare a acesteia, propunere aprobată și apreciată în unanimitate de senatul universitar. În virtutea acestei hotărâri s-a realizat o selecție mai riguroasă a celor mai talentați elevi ai liceelor de artă din țară. Din păcate, insuficiența numărului de locuri a făcut ca multe alte talente să nu devină cursanți ai Conservatorului.

Deși contestat prin severitatea lui, modul de admitere a fost însușit de conducerile ulterioare ale institutului și este valabil și în prezent.

Îmi aduc aminte cu plăcere de concertele inițiate de Petre Brâncuși, susținute de studenții și cadrele didactice ale Conservatorului în școli, universități, întreprinderi și instituții din București și din țară. Acestea au constituit un bun prilej de propagare a muzicii românești și universale.

Subliniez de asemenea că, datorită maestrului Petre Brâncuși, formații muzicale ale Conservatorului Ciprian Porumbescu au avut șansa să concerteze pe marile scene ale Europei, iar corul

Gaudeamus a fost prima formație corală studențească din România care a participat la al IV-lea Festival Internațional Coral „Lincoln Center” din SUA.

Am avut plăcerea însă să-l cunosc și pe omul Petre Brâncuși. La prima impresie părea distant, dar era o impresie falsă. În realitate, abordându-l în orice problemă, te convingea că are o fire plină de omenie, un suflet cald și gata oricând să ajute la nevoie.

Am petrecut clipe deosebite alături de rectorul Petre Brâncuși și ceilalți colegi la concertele susținute de formațiile studențești ale Conservatorului la Tulcea, Târgu-Jiu, Pitești, Suceava, Slobozia, Târgoviște și în alte orașe.

Vă asigur că toți cei care l-au cunoscut cu adevărat pe Petre Brâncuși, îi păstrează o vie amintire.

Prof. univ. Ion Cudalbu

REFERAT

Asupra lucrării «Semnificații actuale ale operei lui George Breazul» - teză de doctorat - de Petre Brâncuși

Subsemnatul Dragoș Alexandrescu, conferențiar la catedra de Teorie-Dirijat - Pedagogie a Conservatorului de Muzică «Ciprian Porumbescu» din București, am analizat teza de doctorat intitulată «Semnificații actuale ale operei lui George Breazul», de Petre Brâncuși.

Scopul urmărit de autor, în această lucrare, este acela de a pune într-o nouă lumină ideile desprinse din opera muzicologică a lui George Breazul, atrăgând atenția, în mod special, asupra rolului pe care acest mare cercetător român l-a avut în fundamentarea și

dezvoltarea muzicologiei românești, respectiv a etnografiei, pedagogiei, istoriografiei și criticii muzicale.

Lucrarea este alcătuită din cinci părți. În prima parte, intitulată «Prolog», autorul realizează o succintă dar cuprinzătoare trecere în revistă a principalelor concepții ce l-au călăuzit pe George Breazul în elaborarea operei sale și în toată activitatea sa pe tărâm cultural. Următoarele trei părți, constituind „miezul” lucrării, conțin o analiză amănunțită a operei și activității lui George Breazul, privind cele trei mari categorii de probleme cărora li s-a dedicat marele muzicolog român: folclorul muzical, educația muzicală și istoria muzicii românești. Ultima parte a lucrării reprezintă un fel de catalog de „cărți rare” aflate în Biblioteca «George Breazul».

După părerea mea, meritul acestei lucrări constă în faptul că autorul ei a reușit ca, pe baza unui material foarte bogat, să realizeze o imagine cât se poate de clară, atât asupra operei în sine a lui George Breazul, cât și asupra condițiilor istorico-politice care au generat necesitatea creării acestei opere. În acest scop, autorul a inclus în textul lucrării sale un mare număr de citate, din lucrările publicate sau nepublicate ale lui George Breazul, precum și din lucrările contemporanilor săi și din presa vremii. Comentând aceste citate, autorul subliniază în special acele idei care sunt în măsură să ne înfățișeze adevărata valoare muzicologică și patriotică a operei respective. Lucrarea este redactată într-un stil agreabil, ceea ce facilitează mult lectura ei. La sfârșit, autorul prezintă o foarte bogată listă bibliografică, ce oferă cititorului posibilitatea aprofundării unora din problemele expuse în cadrul lucrării.

În concluzie, consider că sus-numita lucrare îndeplinește atât din punct de vedere al conținutului, cât și al formei, toate condițiile pentru a fi prezentată ca teză de doctorat în muzicologie.

București, 21 septembrie 1974

Câteva cuvinte despre Petre Brâncuși

În toamna anului 1950 mi-am început activitatea didactică universitară, fiind numit preparator la Conservatorul de Muzică «Ciprian Porumbescu», la clasele profesorilor: Alfred Mendelsohn (Contrapunct și Compoziție) și George Breazul (Teorie-Solfegiu-Dictat). Astfel l-am cunoscut pe studentul Petre Brâncuși, din anul 1 al secției de Pedagogie muzicală, care frecventa cursurile și lucrările practice de Teorie-Solfegiu-Dictat, ale profesorului George Breazul.

Din câte îmi amintesc, pot să afirm că el era un student serios și conștiincios, atât în ceea ce privește frecvența, cât și în pregătirea sa teoretică și practică.

După ce Petre Brâncuși a devenit absolvent a Conservatorului, l-am întâlnit mai rar.

Țin minte că o dată, când el era colaborator la o publicație cu profil cultural, mi-a luat un interviu în legătură cu creația mea muzicală. Iar altă dată, în vremea când conducea Editura muzicală, l-am întâlnit la Constanța, în cadrul unei manifestări artistice (dacă nu mă înșel, era Festivalul «Pontica»), cu care ocazie s-a angajat să sprijine editarea unor lucrări muzicale dedicate Dobrogei.

Mai târziu, după ce și-a început activitatea didactică universitară, devenind apoi și rector al Conservatorului, relația mea cu Petre Brâncuși a fost mai evidentă, în special în perioadele concursurilor de admitere când, în calitate sa de rector, îmi încredința sarcini deosebit de importante privind organizarea probelor de examinare a candidaților, la disciplina Teorie-Solfegiu-Dictat.

În anul 1974, când și-a definitivat teza sa de doctorat, intitulată «Semnificații actuale ale operei lui George Breazul», m-a rugat să-i fac un referat asupra lucrării sale, referat pe care l-am și redactat în luna septembrie a aceluși an. În momentul de față,

căutând în arhiva mea, am găsit copia referatului respectiv, căruia i-am făcut o nouă copie, xeroxată, pe care o anexez acestui text.

Dragoș Alexandrescu București,

6 aprilie 2005

Câteva gânduri în memoria lui Petre Brâncuși

Stă în firea lucrurilor ca noi, oamenii, să ne gândim adesea nu numai la cei ce ne-au fost apropiați, ci și la mulți alții dintre semenii noștri cu care viața a făcut să ne găsim, pentru mai multă sau mai puțină vreme, împreună. În acest fel, nu numai în viețuirea cea de toate zilele, ci, mai ales, în orizontul trăirilor noastre sufletești se adună, aparent haotic, o întreagă lume, în care toate se leagă și se întrepătrund. Ne dăm seama că, de cele mai multe ori, nu putem ști de ce faptele s-au petrecut într-un anumit fel și nu în altul; dar, în cele din urmă, înțelegem că nimic din ceea ce am trăit nu a fost întâmplător; că toate câte s-au petrecut s-au desfășurat după o anumită „rânduială”. De aceea cred că și intersectarea drumurilor vieții mele cu cele ale lui Petre Brâncuși nu s-au datorat numai hazardului. A fost să fie, să ne găsim pentru prima dată în același loc, încă din vremea studenției: când dânsul și-a început studiile la Conservatorul din București, eu mă aflam acolo în anul terminal. Apoi ne-am reîntâlnit, după zece ani, în calitate de cadre didactice, tot la Conservatorul la care amândoi ne făcusem studiile și unde dânsul venise la catedra universitară cu trei ani înainte mea. Dar, în tot acest răstimp, legăturile dintre noi n-au fost decât întâmplătoare.

Prilejul de a-i înțelege mai direct personalitatea s-a ivit pentru mine abia după alți zece ani, când dânsul a preluat, pentru vreme de un deceniu (1972-1982), funcția de rector al Conservatorului la

care și unul și celălalt ne desfășuram activitatea didactică universitară. Înaintea acestui moment și, după aceea, concomitent cu funcționarea sa în calitate de rector al celei mai reprezentative instituții de învățământ superior muzical din România, i-a fost dat lui Petre Brâncuși să conducă sau să facă parte din instituții de primă importanță ale Capitalei, ale întregii țări și chiar de peste hotare. Dintre acestea mă voi opri aici, menționând și funcția îndeplinită, numai la următoarele: redactor la Editura Didactică și Pedagogică din București, director al Editurii Muzicale din București, director la Direcția Muzicală a Radioteleviziunii Române, președinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, director la Opera Română din București, și, nu în cele din urmă în privința importanței, membru al Consiliului Culturii și Educației Socialiste din România.

Vremea în care dânsul și-a desfășurat activitatea în aceste importante instituții ale culturii și artei (și în altele pe care nu le-am menționat mai sus) a constituit pentru țara noastră perioada în care orânduirea socială de atunci a declanșat și a impus la noi (procesul va fi împins până la apogeu în anii '80 ai veacului trecut) niște rânduieli străine și total dăunătoare poporului român. Nu voi vorbi aici despre conținutul, dimensiunile și consecințele faptelor petrecute atunci; de altfel, ele ne sunt tuturor bine cunoscute. Mă voi mărgini doar să amintesc că, în condițiile acelei perioade, cei aflați în situația de conducători ai instituțiilor - indiferent de specificul și importanța unităților pe care le conduceau - aveau obligația să aplice „hotărârile și directivele” stabilite de instanțele superioare; iar cei conduși, care, în realitate, înfăptuiau cerințele impuse, erau aduși, aproape în totalitate, la o adâncă și inexplicabilă tăcere. Și așa cum se întâmplă de obicei în toate situațiile de acest fel, răspunderea față de cele întâmplate era și este atribuită în întregime numai aceluia care se află în conducerea instituțiilor respective. Așa s-a întâmplat și cu Petre Brâncuși.

S-a țesut în jurul personalității sale o trâmbă de vorbe care exprimă judecăți de valoare - păreri și estimări - asupra cărora eu nu mă pot pronunța cu îndreptățire, pentru că, exceptând

Conservatorul, nu am făcut parte din instituțiile conduse de dânsul. Însă, totodată, cred că aprecierile respective păcătuiesc prin aceea că omit - cu vrere sau fără vrere - faptul că, în pofida situației nefaste ce cuprinsese întreaga societate românească, în instituțiile conduse de dânsul, ca, de altfel, în multe alte instituții cu același profil din întreaga țară, atât creația și interpretarea muzicală, cât și muzicologia au avut rezultate notabile, care fac cinste și astăzi nu numai activității muzicale, ci și întregii culturi românești. De aceea, în ceea ce privește personalitatea lui Petre Brâncuși, eu mă voi limita numai la părerile ce mi le-am format personal în perioada activității sale la Conservator, îndeosebi în vremea când dânsul a îndeplinit funcția de rector al acestei instituții.

Nu m-am numărat printre colaboratorii cu care dânsul lucra permanent. Însă, făcând parte din mai multe colective care se ocupau de activitatea profesională a studenților și a cadrelor didactice (planurile de învățământ și programele de studii, organizarea activității științifice și artistice a cadrelor didactice, practica studenților, membru în numeroase comisii de examinare la concursurile de admitere, și altele), am avut prilejul să-l întâlnesc adesea și, nu de puține ori, punctele noastre de vedere erau divergente. În acele situații, cred că am reușit, totuși, să-i deslușesc, în bună măsură, preocupările și frământările, îndoielile și chiar nemulțumirile ce i le produceau condițiile grele în care trebuia să rezolve conducerea instituției. Am avut impresia că se străduia să nu lase la vedere sesizarea acestor lucruri. Adoptase o ținută austeră, imperativă, chiar intransigentă, care a putut genera și aprecieri nefavorabile din partea celor cu care lucra. Însă, dincolo de această ținută, eu am putut observa că nu era insensibil la ceea ce li se întâmpla oamenilor și că, fără să arate, rezolva sau contribuia la soluționarea multor situații dificile în care se aflau fie studenții, fie cadrele didactice, cu care colabora. Totodată, atunci când vorbim de activitatea desfășurată de dânsul ca rector al Conservatorului, nu trebuie să uităm că sub conducerea sa s-au format aici numeroși studenți valoroși, că mulți dintre profesorii

acestora au creat importante lucrări muzicale și muzicologice și că dânsul, personal, a lăsat în urmă o însemnată operă muzicologică.

Iată de ce eu cred că, și în ce-l privește pe Petre Brâncuși, este potrivit să ne amintim de vechiul dicton antic, care, într-o formă parafrazată, spune: despre cei ce nu se mai află în viață trebuie să vorbim numai de bine, și că trebuie să lăsăm în seama generațiilor viitoare și a vouă „Celui de Sus” - orânduitorul a tot ceea ce există - să judece și să ne așeze pe fiecare dintre noi acolo unde ne îndreptășesc faptele săvârșite în timpul vieții ce ne-a fost rânduită.

Petre Crăciun

București, 25 aprilie 2005

* * *

Ce se poate spune despre imaginea unui fost dascăl din anii studenției? Desigur multe, toate însă în tonurile calde ale bucuriei și admirației pentru personalitatea complexă la care ne referim.

Profesorul Petre Brâncuși a fost dascălul generației noastre la disciplina istoria muzicii românești, disciplină importantă pentru încheierea personalității oricărui muzician român.

În amintirea mea sunt foarte prezente prelegerile distinsului profesor și mai ales exigența examenelor. Trebuia să învățăm și nu oricum, ci cu seriozitate și profesionalism pentru a fi demni reprezentanți ai culturii muzicale din care făceam parte.

Așa am ajuns să cunoaștem mai mult din creația enesciană, să o îndrăgim și să-i fim devotați, așa am înțeles mai bine frumusețile inegalabile ale muzicii românești din perioada interbelică și marile îndrăzneții ale generației de aur - Niculescu, Olah, Stroe,

Marbé, D. Constantinescu și mulți alți mari.

Pentru toate acestea se cuvin cele mai alese gânduri și numai recunoștință.

Un fost discipol,

Dorel Pașcu- Rădulescu

București, mai 2005

O icoană de lumină - Petre Brâncuși

Ocolite sunt căile Domnului, dar când îți este scris să faci ceva, până la urmă „acel ceva” se întâmplă!

Am știut dintotdeauna că voi face muzică, chiar și atunci când, susținând examenul de admitere la Liceul „Dinu Lipatti”, în clasa I am obținut media generală 10, dar am fost respinsă întrucât eram fiică de intelectual (pe atunci erau foarte ajutați copiii de muncitori); altfel spus, reușisem ... fără loc!

Am știut că voi face muzică și mai târziu, pe când urmam secția „uman” a Liceului «Gh. Șincai».

În toți acești ani am studiat vioara, am învățat teorie muzicală, am făcut solfegii, m-am pregătit cu profesori acasă. În paralel am urmat și studii de canto clasic.

Și așa s-a făcut că, fără să-mi pierd nici o clipă curajul (dar cu un mic complex de inferioritate al celui care venea de la un liceu teoretic și nu de la unul de muzică), am susținut examenul de admitere la Conservator. Și am intrat, din prima, chiar dacă veneam de la un liceu teoretic, pe când mulți alții au picat examenul, deși veneau de la licee de muzică.

Așadar, ajunseseam în **TEMPLUL MUZICII!** Priveam cu admirație, cu adorație chiar, la profesorii mei, la idoli mei, și cu

câtă grijă și respect mă adresam cu formula „MAESTRE”. Și idoli mei se numeau: Petre Brâncuși, Dinu Ciocan, Victor Iușceanu, Gheorghe Dumitrescu, Nicolae Coman, George Bălan, Grigore Constantinescu, Cristina Rădulescu, Myriam Marbé, Dinu Petrescu, Viorel Cosma ...

Pentru maestrul Petre Brâncuși am avut, însă, dintotdeauna o Conservatorului, era un băiat drăguț, zâmbitor, amabil, coleg extraordinar și culmea, se comporta frumos, firesc și vorbea cu toată admirație și o slăbiciune aparte. Aflasem că avea un fiu, coleg cu mine, deci din seria mea. Când l-am cunoscut pe fiu, adică pe Cristi Brâncuși, am fost foarte impresionată că el, fiul rectorului lumea, chiar și cu mine care veneam de la un liceu teoretic.

Am ajuns acasă cu sufletul la gură și le-am spus părinților mei că sunt colegă cu fiul rectorului, iar rector este maestrul Petre Brâncuși, descendent al sculptorului și omului de geniu Constantin Brâncuși. Iar tata m-a întrebat: cum ai zis că-l cheamă, Petre Brâncuși? Păi îl cunosc, ne cunoaștem de-o viață, suntem prieteni! Să vă spun că nu-mi mai încăpeam în piele de bucurie este de prisos!

Nu l-am agasat pe maestrul Petre Brâncuși, în calitate de rector, cu cereri inutile și absurde și nici n-am profitat de prietenia statornică și veche ce-l lega pe Maestru de tatăl meu, scriitorul Stelian Filip. Dar de câte ori am avut, totuși, nevoie de ajutorul Domniei sale, acesta (ajutorul) a venit imediat. Pe vremea când nu se prea putea pleca în străinătate, noi, adică tata, mama și eu, am putut pleca în Italia în două rânduri, grație unei recomandări excelente pe care maestrul Brâncuși mi-a scris-o pentru Direcția Pașapoarte.

Ce ocrotită mă simțeam (și cred că la fel se simțeau toți cei din seria mea), când știam că Maestrul Petre Brâncuși ne veghează și ne urmărește ascensiunea, zborul! Înțelept, binevoitor, dar și autoritar, ne transmitea nouă, studenților, din forța delicată pe care o avea din plin, chiar și atunci când, îl întâlneam, câteva clipe, pe holurile Conservatorului. Îmi plăceau cursurile Domniei sale, calde, firești, de suflet. O pace binefăcătoare cobora când Maestrul

vorbea. Mă simțeam bine; știam că sunt pe mâini bune și că nu mi se putea întâmpla nimic rău atâta timp cât mă aflam în raza personalității sale puternice.

Îmi vin acum în minte mai ales ținuta maestrului Petre Brâncuși, mersul ușor plutit, glasul, ochii și zâmbetul, mai ales zâmbetul, prietenos, proaspăt, ca de adolescent pus pe șotii. Cred că Maestrul simțea simpatia și respectul pe care le aveam pentru dânsul și se purta foarte frumos cu mine, așa cum mă port și eu acum cu fiii sau fiicele unor dragi colegi de-ai mei de generație și de idealuri.

Anii au trecut, sunt de multă vreme interpretă de muzică ușoară, autoare de versuri pentru melodii de muzică ușoară și profesoară de canto - muzică ușoară la Școala Populară de Artă din București.

Acum am și eu grijă, desigur la scară mult mai mică decât avea Maestrul Brâncuși, de elevii mei, de tinerii dăruți artei. Într-un fel, m-am realizat și aș vrea să cred că nu sunt eu cea mai rea dintre fostele studente ale Maestrului Brâncuși.

Și când mi se face dor de anii studenției, de începuturile mele, îmi vin în gând ICOANELE DE LUMINĂ care mi-au marcat viața și destinul, și anume părinții mei și profesorii, maeștrii mei dragi, și primul care-mi apare, cu același zâmbet ștrengăresc, adolescentin în colțul gurii este Maestrul Petre Brâncuși, care acum se află într-o lume mai bună, de unde, cu siguranță, ne vede deși noi nu-l vedem (încă) decât cu ochii amintirii.

Vă mulțumesc, Maestre Petre Brâncuși, la fiecare succes mai mic sau mai mare de-al meu, și care, într-un fel, vi se datorează.

Vă mulțumesc și, cu siguranță, într-o zi, ne vom reîntâlni. ..

Așteptați-mă!

Cu nețărmurită prețuire și respect,

Viorela Filip

12 mai 2005

Profesor universitar dr. Petre Brâncuși

L-am cunoscut încă de prin anii 1950. Asemănarea de nume cu aceea a marelui artist român Constantin Brâncuși mi-a atras atenția și m-a determinat să mă informez asupra persoanei respective. L-am întâlnit apoi ca student în fostul Conservator muzical, când eu fusesem încadrat în corpul didactic, mai întâi preparator, apoi trecând prin toate treptele până la aceea de profesor universitar.

Ne-am întâlnit în activitatea din acel Institut dar și în afara acestuia, atunci când muzicianul Petre Brâncuși promovase în diverse funcții: redactor la revistele de specialitate ale vremii, referent de specialitate la Casa Centrală a Creației Populare, redactor la Editura Didactică și Pedagogică, director la Editura Muzicală București, Președinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor etc. precum și prin publicațiile de specialitate și cursurile și seminariile din Conservatorul „Ciprian Porumbescu” la disciplina Istoria Muzicii.

De asemenea ne-am întâlnit deseori în perioada când a fost Directorul Operei Române București când, lărgindu-și raza de acțiune, a căutat să păstreze un echilibru al activității acestei instituții teatrale cu respect pentru repertoriul lucrărilor de compozitori români.

Poseda simțul disciplinei, al datoriei îndeplinite, totdeauna manifestând un îndemn la bunătate, iertare și omenie. În cadrul aplicării politicii desfășurate în perioadele respective, cu toate restricțiile impuse, a căutat să păstreze acea făclie românească în întreaga viață a instituțiilor pe care le-a condus, înțelegând că fie instituție de învățământ, fie productiv-artistică, întreaga viață trebuie să beneficieze în permanență și de meritele generațiilor anterioare de muzicieni - cadre didactice. Ca profesor de istoria muzicii a înțeles foarte bine că TRECUTUL nu poate și nu trebuie dat uitării, pe el construindu-se PREZENTUL și VIITORUL. Desigur că, apreciind cu mult profesionalism, a știut să înlăture

sau să evite umbrele lăsate de acel trecut, acolo unde aprecia că există și căuta să aducă lumina noului, a tinereții, a speranței de mai bine și mai frumos, mai valoros. Ca sprijin pentru omagierea postumă, sunt de apreciat devotamentul total și spiritul de sacrificiu de care a dat dovadă, respectând totodată moștenirea valoroasă, meritul celor dispăruți.

Cu toate restricțiile financiare din perioada în care a avut onoarea de a fi, rectorul fostului Conservator „Ciprian Porumbescu” a căutat să păstreze orientarea de tradiție a învățământului muzical, a sprijinit celelalte forme de învățământ (liceele de muzică, școlile populare din țară), a primit și a folosit în sprijinul instituției aportul adus de către vizitatorii oficiali din străinătate, înnobilând în acest fel atmosfera de muncă din domeniile vizitate, catedre, facultăți, discipline diverse. Capacitatea sa de muncă era împinsă până la sacrificiu. Știu bine că nu a putut să-i satisfacă pe toți, dar s-a străduit cu toată dăruirea la propășirea școlii românești muzicale.

Așa a făcut și în cazul strălucitei activități a Corului Madrigal, dirijor Marin Constantin, precum și a altor activități asemănătoare, ca de exemplu participarea formației corale de cameră a Conservatorului la Festivalul internațional din USA, de la Lincoln Center, sub conducerea dirijorului Gheorghe Oprea pentru prima dată, când fostul Conservator «Ciprian Porumbescu», azi U.N.M.B., respectiv Universitatea Națională de Muzică din București, a cucerit aprecieri din cele mai frumoase confirmate, de altfel, de către presa timpului.

Sunt convins că numai cu o apreciere cinstită, putem să nu uităm că prof. dr. Petre Brâncuși în perioada în care a activat cu pasiune împinsă până la sacrificiu, a dovedit un real dinamism, tact și omenie, străduindu-se din întreaga lui ființă, în condițiile date, să păstreze și să dezvolte întreaga moștenire pe care a preluat-o, istoricește vorbind. Ar trebui să fie lăsat să se odihnească în pace!

Pensionar, Prof. George Ionescu

25 mai 2005

O excepțională activitate dedicată creației naționale

Distins muzicolog, dascăl și autentic promotor al muzicii românești în multiplele ei ipostaze, prof. univ. dr. Petre Brâncuși s-a evidențiat printr-o excepțională activitate dedicată creației naționale. Aplicând astfel cu consecvență atât idealurile enesciene, cât și cele maioresciene, el a urmărit să reliefeze tocmai elementele specifice ale artei sonore românești în contextul culturii universale - în special acea unitate în diversitate («E Pluribus Unum») ce ilustrează valențele inconfundabile ale ethosului românesc.

În toate circumstanțele, el a susținut cu fermitate cauza școlii noastre muzicale - această atât de nobilă misiune patriotică, fiind însă și deosebit de dificilă într-un moment în care politrucii staliniști propovăduiau prin toate mijloacele „lumina” răsăritului bolșevic, în tentativa lor de a deturna spiritualitatea românească de la adevăratele ei origini.

Este și motivul pentru care prof. univ. dr. Petre Brâncuși a fost (și mai este) foarte urât de acei „maeștri” ai diversiunii, de acei „cântăreți” staliniști (și de urmașii lor) ce doreau (și doresc) efectiv neantizarea culturii românești (inclusiv la propriu, de pildă prin distrugerea, în 1950, a capodoperelor enesciene aflate în cartoteca Radiodifuziunii!) și înlocuirea ei cu o maculatură „internaționalist proletară” - adică cu tonele de cantate, simfonit, opere și balet proletcultiste produse de „maeștrii” în liniștea Pelișorului «burghezo-moșieresc» în timp ce elita culturii românești era (și, din păcate, mai este) asasinată fizic și/sau moral (de pildă, prin denigrarea - de ieri și de azi - a lui Eminescu) ... Consider, de aceea, că din acest punct ar trebui începută o istorie obiectivă a muzicii românești în perioada 1944-2005.

De asemenea, consider că din această perspectivă este ne-

cesar să fie evaluat și rolul profund benefic al prof. univ. dr, Petre Brâncuși în opera de salvagardare a adevăratei culturi românești!

Conf. univ. dr. Șerban Nichifor

București, 29 mai 2005

Petre Brâncuși, la început de drum

În toamna anului 1950 se prezenta la probele de admitere în Conservatorul din București un flăcău din comuna Brădiceni, județul Gorj. Era început de deceniu, situația economică a populației României era extrem de grea, încât întreținerea unui student în București impunea cheltuieli mari, chiar dacă feciorul gorjean izbutise să obțină bursă. În aceeași toamnă, guvernul hotărâse ca Facultatea de Muzică din cadrul «Institutului de Arte» din București să se transforme în Conservatorul de Muzică (peste un timp primind numele «Ciprian Porumbescu») - persoană juridică - instituție de învățământ superior, dublă subordonare: Comitetului pentru Artă și Comitetului de Învățământ Superior.

Tot atunci, a fost instalat director al Conservatorului de Muzică din București compozitorul Ion Chirescu, personalitate marcantă a vieții muzicale românești din secolul al XX-lea. Directorul Ion Chirescu, împreună cu alți conducători ai Institutelor de Învățământ Superior din București, a inițiat o hotărâre guvernamentală care să îngăduie studenților de la diferite facultăți să se angajeze „în muncă sezonieră”, contra unui salariu garantat de instituția de stat sau particulară angajatoare, în timpul când nu trebuie să asiste la cursuri și seminarii. Aceste împrejurări create de autoritatea de stat, oferea posibilitatea conducătorilor Institutelor de Învățământ Superior să aprobe studenților frunțași cererile individuale de a se angaja în muncă,

situațiile fiind rezolvate numai dacă studentul respecta disciplina școlară prin prezența la cursuri și seminarii.

Directorul Ion Chirescu și membrii Consiliului profesoral al Conservatorului din București au aprobat unor studenți să se angajeze în activitatea unor instituții muzicale ce se obligau să respecte orarul cursurilor și seminariilor de la Conservator. Acestea au fost datele concrete în care studentul Petre Brâncuși din anul I a devenit în decembrie 1950 și „redactor” la revista «Contemporanul», situație ce i-a oferit posibilitatea să continue studiile la Conservator. Petre Brâncuși este remarcat din vreme, de profesorii George Breazul, Ion Șerfezi, Ion Dumitrescu și Andrei Tudor, înclinațiile lui fiind spre muzicologie, folclor și metodică.

Încadrarea și acordarea tânărului de 22 de ani într-o redacție precum cea a «Contemporanului» au avut ca moderator și pe George Bălan, lector, apoi conferențiar la Catedra de Estetică generală, prezent în paginile revistelor și gazetelor de atunci cu studii și cronici muzicale. George Bălan a făcut parte dintre cadrele didactice de la Conservator care au stimulat pe studenții cu preocupări pentru muzicologie, estetică muzicală, cronică și recenzii, în genere, publicistică artistică.

L-am cunoscut pe studentul Petre Brâncuși în primăvara anului 1952, fiindu-mi recomandat de George Bălan și F. Șofira, colegi în Catedra de Estetică Generală. Era într-o pauză, la un seminar de estetică, în sediul Conservatorului de pe Lipscani, în fața Băncii Naționale a României.

Pentru că din vara lui 1951 aveam obligația de muncă în domeniul literar-artistic, evident că citeam cu interes publicațiile artistice, inclusiv săptămânalul «Contemporanul». Între altele, am reținut atunci o cronică semnată de Petre Brâncuși, intitulată: Concertele orchestrei populare ruse de Stat «Nicolai Osipov», «Contemporanul», nr. 42 din 17 octombrie 1952, aceasta și pentru că asistasem la un concert al numitei formații rusești. În același număr al revistei semna o cronică muzicală, colegul de generație al lui Petre Brâncuși, viitorul compozitor Liviu Ionescu.

Petre Brâncuși era un tânăr harnic, disciplinat, de o timiditate

adesea exagerată, prudent în exprimarea opiniilor, ceea ce îi conferea distincție, apreciată de profesori și colegi. Redacția «Contemporanului» a depășit prevederile contractuale - exclusiv domeniului muzical, obligându-l pe student să se deplaseze, uneori pe teren, să scrie articole despre probleme nemuzicale. Astfel, este trimis în regiuni și raioane să «testeze» situația bibliotecilor. Rezultatul: articolul „*Să activizăm întrecerea între bibliotecile regionale și raionale*” («Contemporanul», nr. 3 din 16 ianuarie 1953); semnat împreună cu Ștefan Gruia, director în Comitetul de Stat al Așezămintelor Culturale. Mai târziu («Contemporanul» nr. 14 din 3 aprilie), publică articolul extrem de critic: „*Pentru lichidarea birocratismului din activitatea bibliotecilor sindicale*”. Petre Brâncuși, student la Conservator și redactor la «Contemporanul», evită să se aventureze în publicarea unor articole despre creația muzicală, despre „realismul socialist”, atunci la modă în publicistica artistică, sau cronici muzicale de tip proletcultist.

Tinerii muzicieni, colaboratori ai revistei «Contemporanul», între ei și Petre Brâncuși, îi solicită junelui muzicolog și redactor la revista «Muzica», Vasile Tomescu, o cronică intitulată sugestiv: „*Producția de sfârșit de an a Conservatorului «Ciprian Porumbescu» din București*”, iar astăzi articolul este un adevărat document artistic în «Contemporanul» nr. 25 din 19 iunie 1953. Amintesc cititorului din vremurile noastre renumele tinerilor muzicieni remarcați de colegul lor Vasile Tomescu și considerate speranțe de netăgăduit ale muzicii românești: Elena Cernei, Vera Rudeanu, Nicolae Brânduș, Dan Iordăchescu, Ion Stoian, Adelstein Blanche, Varujan Cosighian.

Timpul, viața, nu au dezmințit convingerile și încrederea domnului Vasile Tomescu și a redactorului muzical de la «Contemporanul» în viitorul de aur în lumea artei muzicale a unora dintre colegii lor de generație.

Încredințându-mi-se, în octombrie 1953, postul de locțiitor al ministrului Culturii (minister înființat în acea toamnă) am preluat gestionarea Departamentului Artelor (teatru, muzică, arte plastice,

muzeu, monumente de cultură, învățământ artistic) astfel că am avut prilejul să-l cunosc îndeaproape pe studentul-redactor Petre Brâncuși.

Prin decembrie 1953, ministerul a primit din regiuni informații alarmante despre școlile populare de artă, instituții ce funcționau fără temeiuri legale, subvenționate după bunul plac al unor funcționari de la sfaturile populare etc. Împreună cu profesorii de la Conservatorul «Ciprian Porumbescu», Institutul de Teatru «I. L. Caragiale», Institutul de Arte Plastice «Nicolae Grigorescu» au decis să se efectueze un control la Școlile populare de artă din țară. Petre Brâncuși și alți tineri muzicieni au acceptat să facă parte din colectivul de la Ministerul Culturii însărcinați să limpezească situația acestor instituții de învățământ artistic preuniversitar. Petre Brâncuși a sintetizat principalele observații despre situația acelor instituții într-un articol document: Petre Brâncuși, „*Lipsuri în activitatea școlilor populare de artă*” («Contemporanul» nr. 7 din 12 februarie 1954) urmarea fiind apariția deciziilor de stat cu privire la înființarea și funcționarea școlilor populare de artă, asigurarea bazei materiale, numirea și școlarizarea personalului didactic și obligațiile și drepturile elevilor ce frecventează asemenea școli.

Un alt articol publicat de Petre Brâncuși, cu ecou în lumea artistică bucureșteană, dar și în rândurile spectatorilor, a fost cronică spectacolului «Fără mânuși» la Teatrul de Estradă; («Contemporanul») nr. 10 din 5 martie 1954). Colectivul de Teatru de Estradă «C. Tănase» realizase un spectacol satiric gustat de public dar privit cu suspiciune de unii potenți politici din organizația de partid a municipiului București.

Articolul lui Petre Brâncuși argumentează nevoia promovării pe scenă a satirei, critica publică fiind o necesitate a dezvoltării sociale, publicul cerea comedie, satiră, pamflet, iar tânărul cronicar consemnează această stare de spirit.

În aprilie 1954, revista «Contemporanul» devine organ al Ministerului Culturii, încât studentul Petre Brâncuși este redactor salariat al aceluși minister. Deoarece redacțiile revistelor ministe-

rului - «Cultura poporului» și «Îndrumătorul cultural» aveau nevoie de redactori cu oarecare experiență, i s-a propus lui Petre Brâncuși să fie redactor la publicațiile Departamentului Așezămintelor Culturale, unde a obținut, după trecerea examenului de licență - vara lui 1955 - cu normă întreagă prin repartizarea oficială „în producție”. Activitatea lui Petre Brâncuși la cele două publicații a fost rodnică, el participând nemijlocit la organizarea concursurilor naționale a formațiunilor artistice ale căminelor culturale și cluburilor sindicale. Noua slujbă i-a oferit șansa să cunoască și să lucreze cu specialiștii de la Institutul de Folclor al Ministerului Culturii - compozitorul Sabin Drăgoi (director), Mihai Pop (director adjunct), Emilia Camișel, Tiberiu Alexandru ș.a.

Preocupările pentru creația populară s-au remarcat la Petre Brâncuși, încă din anul 1953. El publică un articol de ținută teoretică, intitulat „*Unele probleme în legătură cu valorificarea jocului popular*” («Contemporanul», nr. 48 din 27. XI.1953).

Totuși, Petre Brâncuși a rămas credincios impulsurilor sale firești, pasiunii muzicologice, atras fiind, îndeosebi, de istoria muzicii, în preajma profesorilor George Breazul, Zeno Vancea, Viorel Cosma, Andrei Tudor.

Tânărul muzician a fost recomandat în vara lui 1956 de profesorul G. Breazul și Ion Dumitrescu, prim-secretar al Uniunii Compozitorilor, să exercite încă o funcție, impusă de modificarea legilor învățământului preuniversitar. Se știe că în anii 1955-1956 s-a hotărât trecerea învățământului preuniversitar de la durata de zece ani, la 11 ani (clase), ceea ce impunea o nouă structură a planului de învățământ. Cei îndreptățiți, muzicienii, au reușit să reintroducă în planurile de studiu ale școlilor primare și secundare disciplina Muzica. Editura Didactică și Pedagogică a Ministerului Învățământului a cerut un muzician-redactor pentru manualele de muzică. Uniunea Compozitorilor (maestrul Ion Dumitrescu și Zeno Vancea) și Secția de Pedagogie de la Conservator l-au recomandat pe Petre Brâncuși. Acesta, la început se codea, tot amâna răspunsul de acceptare a slujbei la Editura Didactică și Pedagogică. La intervenția conducerii Uniunii Compozitorilor

amfost obligat să-l invit pe Petre Brâncuși la Secția de Știință și Cultură de la partid și, în prezența profesorilor Ion Dumitrescu și George Breazu să-i cer să accepte angajarea ca redactor muzical la Editura Didactică și Pedagogică. Neavând încotro, Petre Brâncuși trudește în anii 1956-1959 (septembrie) la Editura Didactică, dânsul fiind organizatorul și redactorul de specialitate care a asigurat apariția primelor manuale de muzică pentru învățământul preuniversitar din România după al doilea război mondial. Acei ani au fost de o încordare intelectuală și fizică, greu de înțeles și acceptat. Petre Brâncuși mărturisind în câteva rânduri că nu poate continua asemenea slujbă ce-l îndepărtează de preocupările lui de specialitate și-i zdruncină sănătatea și voința de a se realiza la o catedră.

Abia în toamna anului 1959, conducerea Ministerului Învățământului și Culturii a găsit un înlocuitor la Editură și a acceptat eliberarea lui Petre Brâncuși de la Editura Didactică și Pedagogică. La îndemnul foștilor săi profesori, Petre Brâncuși solicită Consiliului și Rectoratului Conservatorului «Ciprian Porumbescu» numirea pe un post de didactic, la Catedra de Istoria Muzicii și Folclor. După aprobarea unui post de lector, de către Ministerul Învățământului și Culturii, Petre Brâncuși se prezintă în fața membrilor Senatului Conservatorului, prezintă conținutul activității sale publicistice, inclusiv truda pentru editarea manualelor de muzică, în final, prin vot, membrii Senatului recomandându-l Comisiei Superioare de Diplome de la Minister, pentru atestare pe post de lector universitar.

Astfel, începe o nouă etapă, cea de consacrare profesională în domeniul muzicologiei și de profesor la Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din București.

Pavel Țugui
2 iunie 2005

Gânduri despre Petre Brâncuși

La începutul anilor 1950, proaspăt admis în Conservatorul «Ciprian Porumbescu», la secția de Pedagogie și mai apoi la Muzicologie, aveam să-i cunosc foarte repede pe colegii mai vârstnici, dată fiind reuniunea studenților în corul Conservatorului, pe care-l dirijau pe atunci personalități ilustre ca Ioan Vicol și Dumitru Botez. Printre acești colegi, distingeam și figurile, ce aveau să-mi devină familiare mai târziu, a doi prieteni, ambii, fii ai Gorjului.

Până la terminarea Conservatorului nici o altă impresie sau trăsură distinctă nu se adăugase celor inițiale. După absolvire însă, când, exasperat de lipsa unei repartiții în specialitatea pe care o urmasem și acceptasem un post de referent la Oficiul de Turnee și Spectacole, s-a petrecut un fapt deosebit.

Eram într-o cumpănă, fiindcă birocrația pe care trebuia s-o practic devenise sufocantă, când, în pragul instituției, apare un tânăr, îmbrăcat modest, care cere să fie condus la direcție, având în mână o cerere de transfer pe numele meu.

Era Petre Brâncuși, devenit între timp director al Editurii Muzicale și care, la simpla sugestie a lui George Bălan, cel care mă îndrumase ca asistent în timpul studiilor, n-a pregetat să mă angajeze ca redactor. Mi-a făcut instructajul privitor la munca redacțională și la colaborarea cu viitorii colegi - printre care Titus Moiescu, Felicia Donceanu, Bogdan Moroianu, George Deriețeanu, Aurel Popa, Cornel Buescu ș.a.

După numai un an de activitate - pare-se, mulțumitoare - Petre Brâncuși era pe punctul să mă numească șeful redacției de Muzicologie. Faptul s-ar fi produs, dacă Ion Dumitrescu, cel care, în calitate de Președinte al Uniunii Compozitorilor, patrona și Editura, nu i-ar fi atras atenția că „încă mai am caș la gură”.

Oricum, implicarea mea în evaluarea manuscriselor și mai ales în finisarea lor pentru tipar, se transformase într-o specialitate pe deplin însușită, iar anii petrecuți în editură echivalau cu o a

doua facultate.

După șase ani, când se profila un alt transfer (ca asistent la Catedra de Estetică din Conservator, unde titular era George Bălan) colaborarea cu Petre Brâncuși căpăta alte dimensiuni. Devenise rector, iar - după demisia lui Ion Dumitrescu - și Președinte al Uniunii Compozitorilor din România.

Sarcini copleșitoare, ca volum de activitate și pe deasupra într-o perioadă de recesiune și reduceri drastice de fonduri, care i-au creat noului rector o situație mult mai ingrată decât a predecesorului său, Victor Giuleanu, beneficiar al unor subvenții importante, ce au permis amplificarea nesperată a întregului aparat al Conservatorului.

Cert este că, pe plan profesional și în pofida dificultăților, Petre Brâncuși devine autorul unui volum consacrat istoriei muzicii românești, într-o perioadă când coordonatele acesteia erau abia schițate. Ca profesor și conducător de instituții era extrem de corect și de riguros, iar intransigența de care dădea dovadă nu avea darul de a-i atrage simpatii. .

În schimb, știa să fie extrem de prevenitor și de săritor în privința oamenilor în care recunoștea valori autentice - este cazul unor Bentoiu, Berger, Aurel Stroe - creatori ce nu se bucurau de favorurile regimului, dar căroră Petre Brâncuși s-a străduit să le atenueze frustrările. Aș spune că prețuirea la justa valoare a meritelor fiecăruia era o trăsătură importantă a personalității sale de conducător și dascăl.

La fel ca și cel ce avea să-i succedă în funcțiile de conducere amintite - Nicolae Călinoiu - Petre Brâncuși s-a străduit pentru binele breslei muzicale, amenințată mereu cu dizgrația forurilor superioare. A promovat cu convingere cercetările de istoria muzicii românești, nu doar cele care aveau să apară sub semnătură proprie, dar și pe cele ale colegilor, dorind să demonstreze vigoarea tradițiilor noastre naționale atât prin creația folclorică precum și prin cea componistică.

Nu și-a uitat ținuturile natale și-mi amintesc că, relatându-i odată despre existența unui fin al meu în Peștișani, m-a inclus

imediat în echipele de muzicieni trimise către casele de creație din Târgu-Jiu și din Novaci, cele care se aflau mereu în atenția sa.

Autoritatea sa științifică sporește odată cu obținerea titlului de Doctor în Muzicologie, la Cluj, sub îndrumarea lui Romeo Ghircoiașiu. Organizează sesiuni științifice consacrate marilor noștri muzicieni și totodată concerte și concursuri destinate promovării artei autohtone. Deși a scris foarte mult, nu mă încumet a mă pronunța asupra locului - fără îndoială important - lui Petre Brâncuși în muzicologia românească.

Trecând pe un plan personal, cred că nu este puțin lucru să amintesc că dragostea sa pentru muzică a transmis-o fiului său Cristian și că l-a stimulat să abordeze cele mai complexe forme ale practicii muzicale, acelea de dirijor și de compozitor.

Devenit unul dintre vârfurile artei noastre interpretative, Cristian Brâncuși și-a susținut teza de doctorat în bunele tradiții familiale, cu un subiect din muzica românească («Estetica lui Dimitrie Cuclin»). Faptul că m-a ales ca îndrumător a fost nu numai onorant dar și consolator, în sensul că, prin reușita lui Cristian, am simțit că izbutesc să transfer în eternitate ceva din sentimentul de recunoștință pe care-l port unuia dintre colegii care au jucat un rol atât de important în destinul meu profesional.

Fie-i numele pomenit și respectat de-a pururi!

dr. Alexandru LEAHU

10.05.2005

Gânduri despre Petre Brâncuși

Într-o activitate didactică de peste patru decenii, desfășurată în Universitatea de Muzică din București, am avut onoarea și privilegiul de a cunoaște și colabora cu câteva dintre cele mai importante personalități ale învățământului superior muzical românesc.

Din categoria acestor remarcabile figuri de dascăli muzicieni și de conducători de instituții muzicale face parte, categoric, și profesorul Petre Brâncuși.

L-am cunoscut prin anii 1963-1964 când, tânăr asistent, străbăteam de câteva ori pe săptămână, cel mai frumos parc al țării - Cișmigiul - pentru a conduce seminarii de filosofie în cele două institute de artă din București, care mi-au marcat întreaga existență: I.A.T.C.-ul și Conservatorul de Muzică.

În cancelaria profesorilor, care funcționa în aceeași sală ca și astăzi, întâlneam la ore matinale un bărbat brunet, cu o privire pătrunzătoare, cu o voce caldă, îmbietoare, care te îndemna la conversație. Era tânărul profesor și muzician Petre Brâncuși, unul dintre primii colegi pe care i-am cunoscut în Conservator și care, prin atitudinea sa binevoitoare, lipsită de orice rigiditate, m-a ajutat să depășesc timiditatea inerentă debutului în activitatea didactică. Paleta discuțiilor noastre amicale, reluate în fiecare pauză și prelungite uneori în plimbări prin Cișmigiu era, îmi amintesc, variată. Știind că fac ore și în institutul de teatru, mă iscodea în legătură cu activitatea studenților actori, discuta despre repertoriul atât de bogat al teatrelor bucureștene. În același timp, îmi vorbea cu căldură și competență despre muzică, mă iniția, fără accente didacticiste, în cunoașterea sensurilor multiple ale muzicii. Am reîntâlnit, cu bucurie, unele dintre temele conversațiilor noastre în emisiunile săptămânale de radio, susținute ani în șir, în care remarcabilul muzicolog trăia, împreună cu ascultătorii săi, «Bucuriile muzicii».

Prin muncă, dăruire și talent, profesorul Petre Brâncuși a ajuns să ocupe, la vârstă încă tânără, importante demnități în învățământul muzical românesc și în conducerea destinelor întregii activități muzicale din România. A fost ani de zile Rector apreciat al Conservatorului de Muzică «Ciprian Porumbescu» din București, și Președinte, stimat și respectat, al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România. Despre a doua funcție nu am nici informații suficiente, nici competența să vorbesc. Știu, însă, de la colegii de institut, care erau și membri ai

Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, câte eforturi a depus conducerea Uniunii în frunte cu Președintele ei pentru a asigura, în anii de restriște, un număr suficient de ore de muzică la toate nivelurile de învățământ din țară, pentru a promova creația muzicală românească în țară și străinătate. Știu câte obstacole au trebuit depășite de Uniune și de Președintele ei pentru a se asigura continuitatea desfășurării Concursului și Festivalului Internațional «George Enescu». Este sigur că în perioada în care profesorul Petre Brâncuși a condus Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor au avut loc câteva ediții foarte reușite ale Concursului și Festivalului Internațional «George Enescu».

Despre activitatea de Rector a profesorului Brâncuși pot spune mai multe. Cele două mandate au coincis cu anii cei mai grei prin care a trecut învățământul superior muzical românesc în perioada regimului comunist. Au fost anii reducerilor repetate ale cifrelor de școlarizare, anii desființării laboratoarelor de lucru ale institutului - Corul și Orchestra simfonică, anii trecerii la învățământul seral (secțiile de pedagogie și canto). Necunoscătorii sau răuvoitorii, unii au aruncat spre Rectorul Petre Brâncuși acuzații că ar fi acceptat fără împotrivire aceste mari lovituri date învățământului muzical românesc.

Pot să depun mărturie despre eforturile extraordinare pe care le-a depus Rectorul Petre Brâncuși - prin memorii, prin audiențe, prin intervenții publice, prin amânarea hotărârilor de desființare a formațiilor muzicale ale Conservatorului. Iar când răul totuși s-a produs, a căutat împreună cu biroul de conducere al Senatului, cu decanii și șefii de catedră, cu întregul corp profesoral, să suplinească dispariția acelor formații prin modernizarea învățământului, prin găsirea unor noi modalități de revigorare a sa (impulsionarea activității formațiilor corale ale anilor și Facultății de pedagogie, o exigentă profesionalizare a orchestrei Facultății de interpretare). Au fost ani grei în care Rectorul Petre Brâncuși a reușit, prin eforturi mari, să mențină Conservatorul de Muzică în primele rânduri ale institutelor de învățământ superior artistic din România.

Rectorul Petre Brâncuși are marele merit de a fi ferit Conservatorul de dizolvare într-un institut mamut care cuprindea toate celelalte facultăți de arte; prin eforturi deosebite a păstrat clădirea institutului și a „conservat” pentru vremuri mai bune întregul corp profesoral al școlii noastre de muzică. Pentru toate acestea, merită aprecierea și recunoștința noastră, a celor care lucrăm astăzi, în alte condiții, în Institutul căruia profesorul Petre Brâncuși i-a consacrat mare parte a activității și vieții sale.

Profesor universitar asociat, Gheorghe Filip

16.05.2005

Portret Petre Brâncuși

Ori de câte ori am avut prilejul să spun câteva fraze despre o personalitate artistică, despre un om deosebit, am făcut-o cu mare plăcere. De data aceasta, cu ocazia organizării unor manifestări artistice de la Târgu-Jiu în scopul omagierii fostului profesor universitar dr. Petre Brâncuși, fost președinte al Uniunii Compozitorilor și rector al Conservatorului «Ciprian Porumbescu» în perioada 1972-1981, în calitatea mea de profesor de canto în catedra de Canto-Operă a Conservatorului, pot afirma cu deosebită mândrie că l-am cunoscut și am colaborat, pe linie de învățământ, excepțional. Distincția, eleganța și cavalerismul său față de mine m-au impresionat de fiecare dată când îi solicitam rezolvarea anumitor activități artistice din Conservator. Acest om, în calitatea sa de rector nu a precupețit nici un efort pentru ridicarea învățământului muzical pe cele mai înalte trepte posibile. Petre Brâncuși a fost omul care și-a dăruit fiecare clipă cu nesfârșită dragoste sufletească pentru bunul mers al celor două facultăți:

teoretice și practice din Conservator.

În rezolvarea anumitor probleme delicate ale procesului de învățământ instructiv-educativ, simțul responsabilității îi impunea o atitudine exigentă, atunci când existau abateri de la codul deontologic și cadrele didactice nu-și făceau datoria. Complexa sa activitate, atât pe plan administrativ, de conducere a Conservatorului, cât și cea de profesor în catedra de Istoria muzicii, de muzicolog, dirijor de cor și compozitor, reflecta felul său de a fi, de a gândi, de a trudi continuu pentru cunoașterea și descifrarea valorilor autentice ale muzicii românești.

Elaborarea tezei de doctorat dedicată figurii mării personalități George Breazul, cât și cărțile publicate: volumul de Istoria muzicii românești, cel intitulat «George Breazul și istoria nescrisă a muzicii românești», cât și cele două tomuri «Muzica românească și marile ei primeniri», reflectă o activitate laborioasă în plan științific ce stă mărturie dorinței nestăvilite de cunoaștere și valorificare a tezaurului muzical românesc.

Cursul de istoria muzicii l-a predat după un concept modern, eficace și ușor asimilabil de către studenți.

Nu de puține ori am auzit la radio foști studenți, astăzi meseriași ai artei și muzicii românești peste granițele țării, vorbind cu respect, dragoste și mândrie despre fostul lor mentor, P. Brâncuși. În ceea ce privește catedra de Canto, am apreciat în mod deosebit strădaniile acestui om minunat de a oferi condiții cât mai bune studenților de a se manifesta în concerte și recitaluri atât pe scenele capitalei, cât mai ales pe scena Studioului de operă al Conservatorului, în fața unui public ce urmărește cu mare interes evoluția tinerelor talente, interpreți vocali și instrumentiști.

Trebuie să mărturisesc că, paralel cu activitatea didactică, preocupările artistice s-au desfășurat continuu, pe lângă spectacolele de operă și concertele simfonice susținute cu orchestrele studenților - dirijor Grigore Iosub - s-au abordat diferite creații ca gen și stil din muzica românească.

Astăzi se cuvine să apreciem pe omul adevărat Petre Brâncuși, capacitatea sa intelectuală, laborioasa activitate

pedagogică și administrativă instituită sub conducerea sa marcând remarcabile progrese.

Profesor universitar Iulian Băiașu

P.S.: Moștenirea cea mai de seamă lăsată de colegul nostru Petre Brâncuși va trăi, va fi preluată și continuată cu succes de fiul său, Cristian Brâncuși, un valoros dirijor de orchestră al Radiodifuziunii Române și profesor al Universității Naționale de Muzică din București.

PETRICĂ

Pentru mine, Petre Brâncuși a fost întotdeauna Petrică. Soarta, sau întâmplarea (care cred că tot de soartă ține!), a făcut ca după terminarea studiilor universitare, eu la Filologie, el la Conservator, să lucrăm amândoi în Direcția Așezămintelor Culturale, din cadrul Ministerului Culturii și Educației Socialiste (comuniștii aveau mania titlurilor explicite, să nu se înțeleagă, cumva, că este vorba despre o altă cultură!), ca niște simpli redactorași,

Aceste Așezăminte Culturale erau conduse de o activistă fără nas și fără liceu, dar cu bunul simț de a-i aprecia pe subalternii cu pregătire superioară.

În subordinea sa se aflau revistele «Abina», «Îndrumătorul cultural», «Cultura poporului», cât și «Casa Centrală a Creației Populare», adică aia care dirija tot folclorul din România, de la călușari până la formațiile corale, astăzi dispărute.

Și fiind eu redactor la «Albina», Petrică Brâncuș (îi scriam și îi pronunțam numele fără „i” la coadă, să nu semene cu sculptorul acela care uimise Franța și omenirea, dar pe care culturnicii noștri

îl numeau transfug, trădător de țară!) mi-a propus să publicăm niște medalioane miciuțe, despre compozitori ca Ion Vidu, Dumitru Georgescu-Kiriac și alți mari reprezentanți ai genului, colaborare cu care am fost de acord și pe care am reușit s-o impun conducerii revistei. Și, de fiecare dată când îmi aducea un material, făcea o glumă: „*Să mai scot un ban, ca să-mi cresc copiii!*”.

Astfel au fost începuturile. Cu timpul, și greu, eu am ajuns membru al Uniunii Scriitorilor, iar el al Uniunii Compozitorilor din România.

O bună vreme, drumurile noastre s-au despărțit.

Ne-am reîntâlnit după câțiva ani, când fiica mea, Viorela, era studentă, ca și fiul său Cristian, la Conservatorul «Ciprian Porumbescu» din București, iar Petrică era ... rectorul Conservatorului!

Nu se schimbase nimic nici în fizionomia, nici în comportamentul său. Același om mereu zâmbitor, care când rostea ceva mai sentențios își umfla puțin pieptul și își dădea capul puțin pe spate, ca să se impună. Același om cu principii morale și estetice clare, ferme, cinstite, de pe vremea când eram îmbrăcați în haine pe cartelă, el preferând negrul, eu culorile mai bălțate, ca griul, cafeniul, maroul...

Și am dus-o așa, cu „*Să trăiești, Petrică!*”, „*Să trăiești, Stelian!*”, până când Petrică s-a grăbit să dispară. Nu știu a cui a fost această urâtă și nedreaptă idee!

Știu însă că în amintirea mea, cât mă va mai ține, el rămâne muzicologul, doctorul în arta sunetelor și rectorul de Conservator Petre Brâncuși (cu „i” la coadă!) spre mândria Gorjului care a zămislit asemenea mari personalități!

Stelian Filip

In memoriam Petre Brâncuși

A trecut un deceniu de când nu mai este în viață colegul nostru de odinioară PETRE BRÂNCUȘI - eminent muzicolog și profesor universitar, remarcabil cercetător al trecutului și prezentului muzicii românești, om exigent și serios organizator al vieții muzicale din țara noastră.

După terminarea studiilor muzicale la Universitatea Națională de Muzică din București (pe atunci Conservatorul de Muzică «Ciprian Porumbescu»), Petre Brâncuși s-a avântat cu toată dăruirea și înflăcărea tinerească în clocotul vieții muzicale. A îndeplinit funcții muzical-artistice ca: redactor muzical la câteva reviste de cultură și la Editura Didactică și Pedagogică; director la Editura Muzicală și la RTV; președintele Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România și director la Opera Română.

A publicat studii, recenzii, critici și portrete muzicale; a susținut conferințe, concerte-lecții, referate, comunicări științifice, emisiuni la RTV; a participat activ la manifestări, reuniuni și congrese în țară și peste hotare, unde au fost dezbătute probleme complexe privind statutul muzicii ca fenomen estetic și educativ.

A parcurs gradele didactice în învățământul superior muzical, de la preparator până la profesor universitar; n-a abandonat însă nici o clipă domeniul de cercetare a istoriei muzicii românești (de la cele mai vechi timpuri și până la sfârșitul vieții sale), domeniu care i-a devenit sursă de inspirație pentru elaborarea unor lucrări monumentale de gen, dintre care amintesc doar câteva: «Curs de istoria muzicii românești» (în două volume și un compediu - elaborat în colaborare cu Octavian-Lazăr Cosma și Grigore Constantinescu; «Semnificații actuale ale operei lui George

Breazul» (teză de doctorat susținută la Academia de Muzică din Cluj-Napoca: 1974); «George Breazul și istoria nescrisă a muzicii românești»; «Muzica românească și marile ei primeniri» (în două volume) ș.a.

Te cutremură gândul: cum a reușit un singur om să realizeze toate acestea - și altele încă foarte multe - concomitent, căci nicio dată nu a dat semne de istovire sau descurajare, nicio dată nu s-a manifestat ca un om obosit sau superficial, deși știa că suferă de o grea boală, boală care până la urmă nu l-a crușat.

Punând această întrebare, nu pot să nu caut și un posibil răspuns la ea: între muzicienii de profesie circulă opinia pe care îmi permit să o calific drept eroare generală și dăunătoare pentru destinul multor persoane din breasla noastră - opinie care se concretizează în autoamăgirea, după care cineva (în afară de ei înșiși) - i-ar putea stânjeni în libertatea de creație, în cizelarea și flexibilizarea personalității ce evoluează în direcția originalității, în puterea de muncă, în buna lor dispoziție etc. Acești oameni devin derutați, deoarece scapă din vedere că ideile înălțătoare, chiar și idealurile demne de urmat, sunt și ele ascunse în compartimentele tainice ale propriilor lor personalități, după cum și obstacolele reale, care îi pun stavile în atingerea dezideratelor conturate ca scop de viață, se află, de asemenea, ascunse în interiorul lor.

Este bine să ne aducem aminte înțelepciunea bătrânească, după care situațiile în care ne aflăm ne furnizează materia primă necesară formulării ideilor, structurării scenariului activităților creative ce ne conduc în direcția inefabilului, ne apropie - ca un deznodământ marcat de Katharxis - de „măruntele noastre scopuri mari” posibile de atins.

Acest tip de răspuns se bazează pe crezul poetic, după care originala creativitate se materializează în capacitatea omului de a produce un bun material sau/și spiritual nou, neobișnuit, original, util societății, sau capacitatea specifică de a privi, prezenta, interpreta lucrurile obișnuite și cunoscute deja, dintr-o perspectivă

diferită de cel tradițional.

Personalitatea creatoare se distinge prin viziuni particulare și calități specifice de soluționare a problemelor considerate de mulți contemporani ca fiind irealizabile. Fluiditatea și flexibilitatea gândirii, curajul și spiritul de răspundere pentru propriile fapte, iată doar câteva din trăsăturile caracteristice ale cugetării și mobilității personalității creatoare. Acest tip de om vine adesea în conflict cu contemporanii săi tocmai pentru lipsa lui de fidelitate față de valorile cunoscute și utilizate ca model de urmat.

Un asemenea tip de om - ca personalitate autentic creatoare - a fost și Petre Brâncuși. De aceea el va rămâne mai departe printre noi, prin realizările sale muzicologice de excepție, devenite parte integrantă a istoriografiei muzicii românești contemporane.

Având în față o asemenea viziune privind personalitatea lui Petre Brâncuși, ne dăm seama că - în pofida suferințelor provocate de acea boală grea care i-a rupt firul vieții împiedicând să mai realizeze și alte valori autentice - el va trăi printre noi: producțiile sale spirituale îl vor suplini la nevoie, și ne vor lumina în multe probleme pe care el le-a cunoscut, și om tăcut, așa-zis „ursuz cum era” - le-a practicat cu eficiență.

Evident, prin plecarea sa, ne-am simțit oarecum părăsiți. Dacă ne gândim însă că ne-a lăsat ca moștenire ideea necesității dezvoltării și valorificării adevăratelor comori ale muzicii universale și românești, ne vom consola și vom avea forță pentru continuarea misiunii înalte de muzician, precum și marele Enescu ne-a prescris: „Trebuie să lucrăm ca să răspândim și să dezvoltăm cât mai mult muzica în toate păturile populației”.

Petre Brâncuși - după o viață zbuciumată și istovitoare dar încălzită de înalte idealuri ale spiritului creativ - dormi în pace, ușoară să-ți fie țărâna!

N.B.: Anexez în xerox-copii două materiale personale publicate la cotidianul ELÖRE, după cum urmează:

- *Zenetortenelem (Istoria muzicii): recenzia volumului „Muzica românească și marile ei primeniri” (1). În: ELÖRE, 15 nov., 1978;*
- *Jelentos zenetudományi mu (Lucrare muzicologică importantă),* ÎN: ELÖRE, 23 mai, 1980.

Iosif Csire

OMAGIU

Mulțumesc organizatorilor acestui important eveniment, care mi-au oferit fericitul prilej de a exprima câteva gânduri de frumoasă aducere aminte a personalității muzicologului, profesorului și rectorului Petre Brâncuși.

L-am cunoscut în perioada anilor '70, când problemele culturii muzicale și ale educației muzicale trebuiau atent studiate, dar mai ales puternic ancorate în programele școlare, începând cu grădinița și continuând cu celelalte niveluri de învățământ.

Încă din anii '70 am constatat o preocupare deosebită a maestrului Petre Brâncuși pentru promovarea culturii muzicale și mai ales studierea muzicii în cadrul tuturor formelor de învățământ. Doresc să subliniez contribuția deosebită a profesorului, împreună cu alți profesori ai Conservatorului «Ciprian Porumbescu», la reintroducerea muzicii ca disciplină de învățământ în cadrul programelor școlare, lucru care s-a concretizat abia după evenimentele din Decembrie 1989.

Referindu-mă la personalitatea profesorului și muzicologului Petre Brâncuși, trebuie să recunosc în mod deosebit preocuparea domniei sale pentru promovarea valorilor, a demersurilor permanente și insistente de integrare a muzicienilor români, în activitatea artistică internațională.

Multe cadre didactice și studenți au participat la concursuri și manifestări de renume, în diverse țări ale lumii, unde au obținut

numeroase și importante premii care atestă nivelul deosebit al școlii muzicale românești.

Muzicologul Petre Brâncuși rămâne în memoria noastră un neîncetat promotor al valorificării potențialului național muzical și ancorării acestuia în context internațional.

În relațiile domniei sale cu personalul didactic, cu studenții, avea o ținută elegantă, înțeleaptă și în același timp corespunzătoare funcției pe care o avea ca rector al Conservatorului «Ciprian Porumbescu».

Toate aceste calități evocate în cuvântul meu, definesc cu putere personalitatea profesorului Petre Brâncuși. Consider că întreaga activitate a muzicologului Petre Brâncuși, desfășurată timp de aproape patru decenii, lucrările sale valoroase din domeniul ce l-a consacrat, reprezintă o contribuție și o continuare a fenomenului românesc Brâncușian.

Felicit cu această ocazie pe toți aceia care au învățat câte ceva din valoroasa activitate a maestrului și care, mai ales în ultimul timp, au organizat și dus mai departe calitatea învățământului artistic muzical. Cu multă dragoste și din inimă doresc celor ce se instruiesc în arta muzicală, să facă din activitatea care o desfășoară la catedră sau în concerte, „o mare artă” care să fie cunoscută și recunoscută pe plan național și internațional.

Trebuie să declar că privesc cu nostalgie la perioada în care am lucrat în calitate de cadru didactic alături de profesorul Petre Brâncuși și sunt totodată fericită când citesc sau ascult despre realizările deosebite ale muzicienilor de astăzi, mulți dintre ei foștii mei studenți, cunoscut fiind că activitatea artistică muzicală, parte componentă a culturii românești, înobilează omul, îi dă speranțe, îi înfrumusețează sufletul.

Ca pedagog și psiholog îmi însușesc tot frumosul pe care-l promovați dumneavoastră prin marea artă a muzicii.

Vă mulțumesc,

Lector dr. Catrinel Leca

PETRE BRÂNCUȘI - distins cărturar și muzicolog român

L-am cunoscut pe prestigiosul muzicolog și profesor universitar dr. Petre Brâncuși în anul 1972, când a devenit Rector al Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București.

Atunci eram asistent stagiar, de un an de zile, la acea instituție și amintirile mele sunt legate de cele ale unui tânăr cadru didactic în raport cu șeful lui, nefiind decât un simplu spectator și admirator, de la distanță, al unei personalități de marcă a culturii și învățământului românesc.

Doresc să menționez faptul că în cei opt ani, cât Petre Brâncuși a fost rectorul Conservatorului, nu am promovat nici un grad didactic (de altfel am stat asistent universitar din 1971 până în octombrie 1990), așadar, relatările mele nu sunt îmbibate de amintiri subiective, legate de anumite avantaje profesionale.

Ca și profesor al Conservatorului, a fost un model pentru mulți dascăli și studenți, prin vocația sa de a împărtăși vastele sale cunoștințe legate de istoria muzicii românești și universale, prin scrierea unor cărți semnificative în acest sens, prin alcătuirea unor manuale necesare procesului de învățământ.

Să nu uităm că Petre Brâncuși a fost Rector într-o perioadă istorică mai destinsă, care a permis rediscutarea unor valori culturale, atât cât permitea cadrul ideologic al țării, de „suveranitate limitată”. În acest climat, Petre Brâncuși a contribuit activ la debolșevizarea învățământului universitar muzical de la București și la promovarea valorilor morale ale culturii române.

Programele analitice și manualele au fost revăzute, în cursurile de istoria muzicii românești fiind introduși și tineri autori români sau alții uitați în perioada stalinistă, de ocupație sovietică a țării.

Ca rector, i-am apreciat corectitudinea, altitudinea morală,

felul înțelept și foarte deschis de a discuta cu corpul profesoral, cu tinerii asistenți, cu studenții... Interesul real pentru instituția pe care a servit-o s-a văzut permanent prin rezultatele obținute de cadrele didactice și studenții din acea perioadă.

Decada '70-'80 a fost o perioadă de deschidere extraordinară, față de deceniile precedente, când au fost recuperate multe din valorile noastre interbelice, aruncate la lada de gunoi a istoriei, când rușii au închis tot ceea ce era românesc în 1948.

Petre Brâncuși a fost un patriot elevat, un intelectual rafinat, un dascăl înțelept. Peste toate aceste calități era așternută o modestie rară, care te făcea să îl respecti și mai mult. Nu l-au plăcut niciodată bolșevicii! Și acum, succesorii bolșevicilor nu îi cinstesc memoria și denaturează istoria, fiind doar admiratorii mișcării budiste din muzica contemporană românească, de parcă bolșevismul și budismul ar fi atitudini spirituale românești și democratice.

Modestia dânsului era prezentă nu numai în societate, dar și în familie. Doresc să menționez faptul că i-am avut studenți pe fiul dânsului, Cristian Brâncuși și pe soția lui, Monica. Ambii au fost eminente studenți și foarte buni colegi cu toți. Singurii studenți care nu mi-au lipsit niciodată de la seminariile din acea perioadă erau Cristian și Monica. Impecabili, veneau cu toate temele făcute, cu măiestrie și talent, extrem de receptivi, fără a face caz de faptul că tatăl este Rectorul Conservatorului. Și acum, Cristian Brâncuși merge pe urmele elevate ale tatălui său, fiind foarte apropiat de cultura românească și integrând-o înțelept în contextul universal muzical.

Păstrez o amintire cu înalt respect distinsului cărturar român Petre Brâncuși, care și-a dedicat toată viața slujirii învățământului și culturii naționale. Este bine ca și cărțile Domniei sale să fie studiate în facultate, pentru ca studenții să afle și alte opinii despre compozitori, stiluri creatoare, etnomuzicologice, toate plămădite în România, opinii scrise de pe poziții românești și nu sovietice.

*Liana Alexandra
Compozitor, prof. univ. dr.*

NOTĂ

privind activitatea profesorului

PETRE BRÂNCUȘI

Referindu-ne la activitatea colegului - profesor PETRE BRÂNCUȘI, activitate desfășurată pe parcursul multor ani în cadrul Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București, se cuvine să reliefăm în principal următoarele trei aspecte:

În plan didactic, cursurile sale au fost caracterizate de corectitudine și competență, urmărind cu asiduitate seriozitatea asimilării materialului și cunoștințelor muzicale de către studenții tuturor anilor școlari cu care a lucrat.

A acordat cu generozitate consultații profesionale totdeauna acolo unde a fost cazul. Cursul său didactic, bine întocmit profesional, a oferit studenților posibilitatea unei pregătiri complete, variate, temeinice. Trebuie remarcată seriozitatea continuă și consecvența cu care s-a desfășurat.

Mai adăugăm bogăția științifică a pledoariilor sale, întrucât era un fervent cercetător muzicolog. A susținut multă vreme - săptămânal - emisiuni de istorie a muzicii, muzicologie, la posturile noastre de radio și televiziune.

Aceste emisiuni cuprindeau analize complexe privind evoluția fenomenelor muzicale sau a muzicologilor creatori. Nu au fost puține nici conferințele privind istoria muzicii românești și universale pe care le-a susținut în diverse lăcașuri de cultură.

Profesorul PETRE BRÂNCUȘI a editat un volum despre muzicologii români.

Când se evocă figura didacticianului PETRE BRÂNCUȘI, nu se poate trece nici peste aportul său consecvent în domeniul organizării procesului de învățământ.

A fost mulți ani rectorul Conservatorului „Ciprian

Porumbescu” obținând legături trainice cu forurile de specialitate - Ministerul Învățământului, Ministerul Culturii sau cu instituții similare din țară și din străinătate. A sprijinit acordarea unor burse de studii celor mai valoroși învățăcei ai acestui așezământ de cultură; și nu sunt puțini cei ce au beneficiat din plin în această privință.

În consecință, Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din București se poate lăuda astăzi cu studenți, foști bursieri, care au devenit valori deosebite atât în țară, cât și în străinătate în domenii muzicale cât mai diferite.

Evident, despre activitatea profesorului PETRE BRÂNCUȘI se pot spune multe. Considerăm că cele menționate sunt deja elocvente.

Prof univ. dr. doc. Marin Constantin